

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/75595 Gk 64

Sayı : 72079556-610- 35
Konu : Soru Önergesi (7/75595)

17.01.2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 13.12.2022 tarihli ve 1132459 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan Van Milletvekili Sayın Muazzez ORHAN IŞIK tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/75595 Esas Numaralı yazılı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Derya YANIK
Bakan

Ek: Cevap Metni (3 sayfa)

Van Milletvekili Sayın **Muazzez ORHAN IŞIK**'a Ait 7/75595 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önermesine İlişkin Cevap Metni

Bilindiği üzere politikaların, planların ve bütçelerin kadınlar ve erkekler üzerinde farklı etkileri bulunmaktadır. Kadınların ve erkeklerin ihtiyaçları, öncelikleri, talepleri farklıdır. Bu nedenle kamu hizmetleri sunulurken bu farklılıklar gözötenmeli ve kadın erkek eşitliğine duyarlı bir yaklaşıma sahip olunmalıdır. Kadın erkek eşitliğine duyarlı planlama ve bütçeleme bu sürecin bir aracıdır.

2012-2015 yıllarında Bakanlığımızın da destekleyicisi olduğu Birleşmiş Milletler Kadınların İnsan Haklarının Geliştirilmesi Ortak Programı'ndan elde ettiğimiz deneyimlere; Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nun 2014 yılında yayımladığı Komisyon Raporuna, 10. Kalkınma Planı'ndaki taahhüdümüze ve Bakanlığımız koordinasyonunda uygulanan Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planına dayanarak kurguladığımız ve hayata geçirdiğimiz "Türkiye'de Kadın Erkek Eşitliğine Duyarlı Planlama ve Bütçelemenin Uygulanması Projesi" ile ülkemizde kadın erkek eşitliğine duyarlı planlama ve bütçelemeyi sistematik ve sürdürülebilir bir şekilde geliştirecek bir model yaratmak amaçlanmaktadır. Proje aynı zamanda, Temmuz 2021 tarihinden bu yana yürürlükte olan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele IV. Ulusal Eylem Planı'nın "Şiddete Sıfır Tolerans Anlayışının Tüm Plan, Program ve Politikalara Yerleştirilmesi" ana hedefi kapsamında "Kadına yönelik şiddetle mücadele için gerekli kaynak ve yeterli bütçe tahsis edilecektir." stratejisi ile 2022 yılında uygulanan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 2022 Faaliyet Planında "Kadına yönelik şiddetle mücadele için gerekli kaynak ve yeterli bütçe tahsisi çalışmalarına devam edilecektir." taahhüdünü de yerine getirmektedir.

Bakanlığımızın ana yararlanıcı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın eş yararlanıcı olduğu, 3,3 milyon Avro bütçeli Projenin paydaşları arasında TBMM Plan Bütçe Komisyonu ile Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu da yer almaktadır.

Proje kapsamında başta TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği ve Plan Bütçe Komisyonu üyesi milletvekilleri ve Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı Üst Düzey Yöneticileri olmak üzere kamu kurumlarının ve pilot belediyelerin yönetici pozisyonundaki kamu görevlilerine farkındalık seminerleri gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca; İstanbul, Trabzon ve Antalya'da ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile pilot belediye personelinin katılımıyla teknik eğitimler gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında gerçekleştirilen seminer ve eğitimlerle toplamda 906 kişiye ulaşılmıştır.

Bununla birlikte 21'i temel stratejik politika belgesi olmak üzere Türkiye'de bütçeleme ile ilgili 64 belgenin kadın erkek eşitliği perspektifinden gözden geçirilmesi tamamlanmış ve "Türkiye'de Kadın-Erkek Eşitliğine Duyarlı Bütçeleme Uygulanmasına İlişkin Temel Politika Belgelerinin Taranması Değerlendirme Raporu" hazırlanmıştır.

Hali hazırda Proje ekibi tarafından merkezi düzeyde kadın erkek eşitliğine duyarlı planlama ve bütçeleme analizleri konusunda örnek uygulamalar geliştirilmesine katkı sağlamak üzere pilot uygulamalar gerçekleştirilmesi faaliyeti kapsamında, 4 (dört) kurum pilot analiz süreci için seçilmiştir. Bu kurumlar Bakanlığımız Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, İŞKUR Genel Müdürlüğü ve Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı'dır. Söz konusu faaliyetin sonunda kurumlar için bir yol haritası hazırlanması planlanmaktadır.

Öte yandan, merkez ve yerel düzeydeki kamu kurum ve kuruluşları personeli başta olmak üzere ilgili tüm kurum ve kuruluşlara yönelik Çevrimiçi Eğitim Platformunun çalışmaları da tamamlanmak üzeredir.

Bununla birlikte hem merkezi yönetim bütçe hazırlama rehberi hem de yerel yönetim bütçe hazırlama rehberinde kadın erkek eşitliğine duyarlı bütçeleme ilkesi yer almıştır.

Merkezi yönetim bütçesinde yer alan program ve alt programlarda kadınların güçlenmesine ilişkin gösterge sayısı artmıştır. 2022 yılı bütçesi içinde 39 adet kadın erkek eşitliğine duyarlı gösterge bulunuyorken, 2023 yılı bütçesinde bu gösterge sayısı 51 adete yükseltilmiştir.

Göstergeler; kamu hizmetlerindeki ilerlemeyi ölçmek, performansı değerlendirmek veya hizmetlerle ilgili değişimleri yansıtmak için kullanılan nitel ve nicel ölçütlerdir ve anahtar göstergeleri destekleyici niteliktedir. Kadın erkek eşitliğine duyarlı gösterge sayısını daha da artırarak kurumların ana sorumluluk alanlarıyla ilgili anahtar göstergelerine kadın erkek eşitliği perspektifini yerleştirebilmek hedeflenmektedir.

Kadın erkek eşitliğine duyarlı gösterge oluşturmak aynı zamanda kurumların idari kayıtlarını cinsiyet bazlı tutmalarında önemli bir rol oynamakta ve verdikleri hizmetin kadınları ve erkekleri ne şekilde etkilediğini ölçmelerine yardımcı olmaktadır.

Kadın erkek eşitliğine duyarlı planlama ve bütçeleme alanında geliştirecek model ile ülkemizde kadın erkek eşitliğinin sağlanması ve kadının güçlenmesi konusunda daha hızlı bir yol alınacağı düşünülmektedir.

Diğer taraftan, Dünya Ekonomik Forumu tarafından hazırlanan Raporda kaynakların toplam düzeyinden ziyade, kaynaklara erişimde uçurumu azaltan ülke sıralamada öne çıkmaktadır. Raporda skorlar hesaplanırken, kadınların hesap edilen değişkene ait verileri, erkeklerin verilerine bölünmektedir.

Örneğin; 2022 yılı raporunda, Ekonomik Katılım ve Fırsatlar başlığındaki “Erkeklerle Oranla Kadınların Kazandığı Gelir” değişkeni için; Kenya’nın 0,826 puan; Türkiye’nin 0,431 puan aldığı görülmektedir. “Erkeklerle Oranla Kadınların Kazandığı Gelir” ülkemizde kadınlar için 17.200\$ iken erkekler için 39.880\$’dır. Kenya’da ise bu veri kadınlarda 3.930\$, erkeklerde 4.760\$’dır. Ülkemizdeki kadınlar, Kenya’daki kadınlardan yaklaşık olarak 4,5 kat fazla gelir elde etmelerine rağmen, endeksin kadın-erkek arasındaki oranı dikkate alması sebebiyle, skor boyutuna bakıldığında ülkemiz 0,431 puan elde ederken, Kenya 0,826 puan elde etmiştir. Sıralamada ise söz konusu değişken için ülkemiz 127. sırada yer alırken, Kenya tüm dünyada bu veride 10. sırada yer almıştır.

Benzer bir durum “Eğitime Erişim” başlığında da geçerlidir. Örneğin; söz konusu başlıktaki “Yükseköğretim düzeyinde okullaşma oranı (brüt)” değişkeni için; Nepal’in 1 tam puan; Türkiye’nin 0,93 puan aldığı görülmektedir. Ülkemizde kadınlar için bu veri %111,39 iken erkekler için %118,56’dır. Nepal’de ise bu veri kadınlarda %13,75; erkeklerde %13,15’dir. Ülkemizdeki kadınların yükseköğretim düzeyinde okullaşma oranı Nepal’deki kadınlardan yaklaşık olarak 8 kat fazla olmasına rağmen, endeksin kadın-erkek arasındaki oranı dikkate alması sebebiyle, skor boyutuna bakıldığında ülkemiz 0,93 puan elde ederken, Nepal 1 tam puan elde etmiştir. Sıralamada da ülkemiz 107. sırada yer alırken, Nepal tüm dünyada bu veride 1. sırayı paylaşan ülkeler arasındadır.

Kısaca, raporda ülkelere ilişkin verilerde, düzeylerden ziyade; farkı (uçurumu) hesaplamaya odaklanılmaktadır. Kenya’da yaşayan kadınlarla erkekler arasındaki gelir farkının Türkiye’de yaşayanlara göre daha az olduğu veya Nepal’de yaşayan kadınlarla erkekler arasındaki yükseköğretim düzeyinde okullaşma oranı farkının Türkiye’de yaşayanlara göre daha az olduğu doğrudur; ancak ne Kenya’da ne de Nepal’de yaşayan kadınların statüsünün, Türkiye’de yaşayan kadınların statüsünden

daha iyi olmadığı da aşîkârdır. Dolayısıyla ÷lkeler arası karşılaştırma yapılırken bu hususun dikkate alınması gerektiğı düşün÷lmektedir.

÷lkemizde, kadının toplumsal statüsünün güçlendirilmesi, kadın-erkek eşitliğinin sağlanması, kadın haklarının korunması, kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması konularında yasal ve kurumsal düzlemde önemli mesafeler kaydedilmiştir. Ayrıca, kadının güçlenmesi konusu, siyaset, akademi, ekonomi, spor vb. toplumsal yaşamın her alanında güçlü gündem maddeleri olarak öne çıkabilmiş, toplumsal farkındalık artmıştır.

Bununla birlikte, ÷lkemiz de dâhil olmak üzere tüm dünyada yaşanan sürekli ve hızlı değışim, mevcut sorunlarla mücadele yöntemlerini farklılaştırmayı gerektirmekte ve yeni sorun alanları ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle kadının güçlenmesi ve ayrımcılığın ortadan kaldırılması süregelen bir hedef olup ÷lkemizde, yasal, kurumsal, toplumsal düzeyde kadınların güçlenmesi, ayrımcılığın önlenmesi, hak, fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanması, kadın liderliğinin ve karar alma mekanizmalarına katılımın artması için çalışmalar hız kesmeden sürdür÷lmektedir.

Bu kapsamda yürüt÷len çalışmalardan bazıları aşağıda yer almaktadır.

Bakanlığımız koordinatörlüğünde, kadınların ekonomik ve sosyal katılımlarının güçlendirilmesi; hak, fırsat ve imkanlardan tam olarak yararlanmalarının sağlanması amacıyla 2018-2023 yıllarını kapsayan Kadının Güçlenmesi Strateji Belgesi ve Eylem Planı hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur. Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nda beş temel politika eksenine-eğitim, sağlık, ekonomi, karar alma mekanizmalarına katılım, medya-ilişkin mevcut durum, temel amaç, hedefler stratejiler ve faaliyetler düzenlenmiştir.

Söz konusu eylem planı; 5 temel amaç, 21 hedef, 21 strateji ve 126 faaliyet içermekte ve kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve yerel yönetimlerden oluşan 42 sorumlu kurum, 66 ilgili kurum tarafından yürüt÷lmektedir.

2023 yılı bütçe hazırlık çalışmaları kapsamında bütçe hazırlığı yapan çalışma ekiplerinde kadın katılımı sağlanmıştır. Bakanlığımız Strateji Geliştirme Başkanlığında 3 kadın daire başkanı görev yapmaktadır.

Bakanlığımız Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ve bağıli kuruluşların 2022 yılı bütçesi, ek bütçesi ve harcamaları aşağıdaki tabloda çıkarılmış olup söz konusu ödeneğın tamamı kadınlara yönelik hizmetlerde kullanılmıştır.

BİRİMİ	2022 BÜTÇESİ	2022 YILI EK BÜTÇE	2022 YILI TOPLAM BÜTÇE	2022 YILI HARCAMASI (Kasım Ayı Sonu İtibariyle)
Kadın Konukevi	386.714.000,00	175.373.817,00	562.087.817,00	456.821.503,40
ŞÖNİM	181.953.000,00	59.793.370,00	241.746.370,00	204.795.016,72
Merkez	22.020.000,00	6.182.804,00	28.202.804,00	23.440.418,18
TOPLAM	590.687.000,00	241.349.991,00	832.036.991,00	685.056.938,30